

ד. תורים שלא הגיע זמנן שעדיין קטנים הם ואינם ראויים עדיין להקרבה, שהתורים כשרים רק כשהם גדולים⁽⁸⁾, או בני יונה שעבר זמנן שכבר גדולים הם ואינם ראויים כבר להקרבה, שבני יונה כשרים רק כשהם קטנים, ואם כבר הפרישם לקרבן והקריבן בחוץ, פטור.

רבי שמעון אומר: בני יונה שעבר זמנן פטור, אבל תורים שלא הגיע זמנן המקריב אותם בחוץ עובר בלא תעשה שהרי יהיו

ג. קרבנות בעלי מומין, בין בעלי מומין קבועין שאינם מתרפאין לעולם⁽⁶⁾ בין בעלי מומין עוברין שמומן זמני ויתרפאו לאחר זמן שהקריבן בחוץ פטור, שהרי אינם ראויים להיקרב בפנים.

רבי שמעון אומר: בעלי מומין קבועין פטור⁽⁷⁾, אבל בעלי מומין עוברין הואיל וראויים להקרבה לאחר זמן, המקריב אותם בחוץ עובר בלא תעשה, אבל מודה רבי שמעון שהוא פטור מכרת במזיד ומחטאת בשוגג.

אמנם קושיית היראים תמוהה, למה דקדק להקשות דוקא על מום "קבוע" דהיינו לרבי שמעון. ולמה הוקשה לו רק בחיוב שחוטאי חוץ והרי בכל שחיטת חולין יקשה כי משניקב הושט כבר נעשית טריפה, וכבר ביאר רש"י בחולין [כ], ב ד"ה וכי] שאם אין שהיה בשחיטה נחשבת כולה כפעולה אחת [והיינו שהנידון אם ישנה מתחילה ועד סוף או רק בסוף הוא רק לענין מחשבה או מעשה אחר שחל בעת השחיטה, אך עצם השחיטה אינה נחלקת לכמה פעולות, ואינה תלויה במחלוקת זו].

7. במקדש דוד [כו, ז] תמה שהרי בתוספתא אמר רבי שמעון בשם רבי עקיבא שבעלי מומין אם עלו לא ירדו, ואם כן חייבין עליהן בחוץ כמו שאמר רבי עקיבא [בכורות טז, א] שבעל מום בדוקין שבעין, אם עלה לא ירד ולכן חייבין עליו בחוץ.

ותירץ שרבי עקיבא דיבר רק במום בדוקין שבעין שכשר בעוף, ואילו כאן מדובר בשאר מומין. או שרבי שמעון אמר משמו, אך הוא עצמו אינו סובר כן, וראה עוד בסמוך.

8. תוס' להלן [קידב, ד"ה היתר] נקטו שקדושה

6. ביראים [סי' רפא] הקשה למאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף, הרי נמצא שבשחיטת סימן ראשון נעשה בעל מום קבוע ואיך יתחייב בשחוטאי חוץ בסוף שחיטה. ותירץ "כיון דדרך הכשר קעביד אינו נקרא מום" ובחידושי ר' מאיר שמחה [חולין ל, א] ביאר כוונתו ששחיטה בחוץ אינה מום בקדשים כי כך הוא גם דרך השחיטה בקדשים, ובקדשים אינה פוסלת משום מום כי כך הוא הכשרם להקרבה.

אולם באחיעזר [ח"ב לד, ה] הביא שהברוך טעם ביאר שכוונת היראים כי למאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף יכול לסיים את השחיטה בפנים ולכן אין תחילת השחיטה נחשבת מום אף שנעשתה בחוץ. ולדבריו נמצא שאם שחוט רחוק מהעזרה ואינו יכול לסיים שחיטתו בפנים, יחשב כבעל מום ולא יתחייב בחוץ וזה דוחק]. והוסיף כי למאן דאמר [חולין כט, ב] שחייב על סימן אחד בחוץ ואחד בפנים משום שעשה כמעשה חטאת העוף בחוץ, יתחייב לכו"ע על תחילת השחיטה אף שסופה אינה ראויה משום מום, וכן כתב המקדש דוד [כ"ז ח] שרק הראשון יהיה חייב ולא שני, ודלא כמנחת חנוך [קפ"ו] שכתב שלמאן דאמר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף שניהם חייבין].

ראויים להקרבה לאחר זמן⁽⁹⁾.

זה פטור⁽¹⁰⁾.

רבי שמעון אומר: הרי זה עובר בלא תעשה. שהיה רבי שמעון אומר: כל קרבן שהוא ראוי לבא לפתח אהל מועד לאחר זמן, הרי זה בלא תעשה כשמקריבו בחוץ, אבל אין בו עונש כרת, וחכמים אומרים: כל שאין בו כרת אין בו לא תעשה!⁽¹¹⁾

ה. אותו ואת בנו ששחט אחד מהן ואסור להקריב את השני בו ביום שנאמר "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", ועבר והקריבו בחוץ, או שהקריב בחוץ קרבן מחוסר זמן שלא הגיע זמנו ליקרב, כגון תוך שבעה ימים ללידתו או באופן שהבעלים היו מחוסרי זמן [באופן המפורש בסמוך], הרי

שה"מקדיש אותו אחר שחיתת בנו ראוי למחר" ומסתבר שמקורם ממשנתנו שאינו נחשב דחוי, [ולרבי שמעון עובר עליו אפילו ביום שחיתת בנו], וראה תוס' ישנים יומא [סד, ב ד"ה דיליף]. ויש לדקדק בדבריהם שנקטו שהקדישו אחר שחיתת בנו, ומשמע כי אילו הקדישו קודם חל דיחוי ע"י שחיתת בנו, ורק אין זה דיחוי מעיקרא. [וי"ג שם "המקריב", ואף שכאן יתכן לבאר כן, שם הוא דוחק]

ובידי דוד הקשה שהרי יש אופן שיהיה אותו ואת בנו ראוי להקריבו בפנים, והוא שישחטוהו שנים יחדיו ושנים שעשו פטורין, [ודן שם אם יש בכך איסור, ואם איסור דרבנן נחשב אינו ראוי, ואם צריך שיהיה ראוי לאוהל מועד ככל הקרבנות ולא באופן מסוים ע"ש].

אמנם כבר כתבו תוס' בחולין [מ, א ד"ה חייב] שאותו וא"ב בחוץ פטור משום מחוסר זמן ואינו איסור בעלמא שמונע את ההקרבה, [וראה באור שמח פ"א מקר"פ ה"ה וברש"ש חולין פ, ב ובכתבי הגר"ז תמורה ו' וחזו"א בכורות סו"ס כו שדנו בזה]. ואם כן אף באופן שאין איסור בשחיתת אותו וא"ב יפטר עליו בחוץ משום מחוסר זמן.

11. הרמב"ם בפיה"מ כתב שאין כוונת חכמים לחייב כרת ומלקות, אלא לומר שלא זו היא אזהרה לכרת ולפיכך אין לוקין עליו. ותמה הגרעק"א [בתוס' למשניות] שהרי כרת אין

חלה על מחוסר זמן, אלא שיש איסור להקדישם, אך תוס' בכורות [כא,ב] ובתמורה [י,א] כתבו שאינה חלה אלא על וולדות או מעשר בהמה, ולכאורה דבריהם נסתרים ממשנתנו שקדושה חלה גם על תורים מחוסר זמן אף שלא שייך בהם אופנים אלו.

ומוכח שכוונתם רק לגבי זבחים, שבהם אינה חלה קודם שבעה ימים וכדלעיל [יב, א]. וראה משנה למלך [פ"ג מאיסורי מזבח ה"ח] שהוכיח ממעילה [יא, א] שאין איסור בהקדשת התורים קודם זמנם, ויתכן דהיינו משום שאינם מחוסרי זמן של שבעת ימים. וראה קהילות יעקב [סי' מד].

9. כך פירש"י, ובטהרת הקדש כתב שטעם זה שייך רק בשחיטה, אך בהעלאה לא יתחייב כי כבר קודם שהעלאה לא היו ראויין לבא בפנים לאחר זמן שהרי כבר שחטו. [והוכיח מכך כגירסת רש"י "ששחטה"].

ואף שהתברר בפרק הקודם שבמוקטרי חוץ חייב גם כשאינם ראויים להעלאה, כי כיון שהתחייב בשחיתתן בחוץ מתחייב גם בהעלאתן, כתב השפת אמת דהיינו דוקא כשפסולן בשחיטה משום חוץ, אך כשפסולו מחמת מחוסר זמן וכדו' לא התרבו להתחייב גם על העלאתן. וכבר הרחבנו בזה לעיל.

10. תוס' לעיל [נט, א ד"ה עד] כתבו

לטהרתו, **שחקריבו חטאתם ואשמם** [במצורע] קודם שהגיע זמנם האמור⁽¹³⁾, **בחזן, פטורין, שקרבנות** אלו אינם ראויים עדיין ליקרב לחובתם של הבעלים, והרי זה "מחוסר זמן בבעליו" שעדיין אינם ראויים לכפרה, וגם בתורת נדבה אינם ראויים, שהרי חטאת ואשם אינם באים בנדבה.

אבל אם הקריבו **עולותיהן ושלמיהן** בתוך הזמן **בחזן, אף על פי שאינם עולים** לבעלים לחובתם, מכל מקום **חייבין**, הואיל וראויים הם ליקרב בפנים אף קודם הזמן בתורת נדבה, שהרי עולה ושלמים באים

מחוסר זמן ששנינו לעיל שהמקריבו בחוץ פטור היינו בין שהוא מחוסר זמן **בגופו** של הקרבן שלא עברו שבעה ימים מלידתו⁽¹²⁾, בין שהוא מחוסר זמן **בבעליו**, שעדיין לא הגיע זמן הבעלים של הקרבן להקריב את קרבנם, ובאופנים דלהלן:

ואיזהו מחוסר זמן בבעליו? הוב והזבה, שסופרים שבעה ימים נקיים לאחר שפסק זובם, וביום השמיני מביאים קרבנותיהם, **והיולדת** שמביאה קרבנה לאחר ארבעים יום ללידתה בזכר ושמונים יום בנקיבה, **והמצורע** שמביא קרבנותיו ביום השמיני

13. **רש"י** פירש שהקריבו בתוך ימי ספרן, [וכ"כ הרמב"ם פי"ח ממעה"ק ה"ט], והקשה המקדש דוד [כז, ה] מנלן שיהיו ראויין לאחר זמן [כדברי רבי שמעון] והרי יתכן שיסתרו ספירתן. והעלה מכך שכל הראוי לבא לאהל מועד אף בספק חייבין עליו בחוץ, והטעם לכך משום שכבר חל עליהם שם קרבן קודם זמנם, ולפיכך נחשב כראוי לבא פתח אהל מועד מפני הספק שלא יסתרו ספירתן.

ולביאור זה נמצא כי אחר ששלמו ימי ספורו חייב על חטאתו בחוץ אפילו אם הקדימה לאשמו, ולכאורה תמוה שהיא מחוסר זמן [כמבואר בפ"ה ממחז"כ ה"ג] ומוכח שהקרבן עצמו אין בו מחוסר זמן לכו ביום לגבי חיוב הקרבתו בחוץ, ורק אם הקריבו בפנים קודם האשם פסול, כי אין זה פסול בקרבן אלא בסדר ההקרבה, [וכמבואר לעיל ה, א עיש"ה], וראה תוס' מנחות [ה, א סד"ה אלא].

אולם הרמב"ם בפיה"מ כתב שמצורע פטור בחוץ מפני שהוא מחוסר כפרה של אשם והוא עומד בהרחקה ואינו ראוי לקרבן עד הקרבת החטאת והאשם ואז הוכשר והוא ראוי להקרבת העולה וחייב עליה בחוץ כי אינו מחוסר זמן.

צריך אזהרה [כמבואר במכות יג, ב] והלאו נכתב כדי לחייבו מלקות אם התרו בו עליהן, וכשלוקה נפטר מכת ואם לא התרו בו על מלקות חייב כרת. [וכן מבואר בפ"ח מסנהדרין ה"א ע"ש].

ולכן ביאר שאין הכוונה שצריך שיהא בו חיוב "כרת" בדוקא, שהרי המקדיש בשעת היתר הבמות ושחטו בשעת איסור הבמות עובר בלאו אף שאין בו כרת, אלא הכוונה ששוחט בחוץ מה שראוי לבא בפנים ושייך בו כרת.

והרש"ש העיר שלכאורה חכמים היינו תנא קמא, שהרי שניהם פוטרים. וביאר שחכמים ורבי שמעון נחלקו בביאור ה"פטור" שאמר תנא קמא.

12. **תוס' לעיל** [יב, א ד"ה יום] הוכיחו מכאן שמחוסר זמן דינו שאם עלה ירד, שהרי רבי עקיבא מחייב על בעלי מומין בחוץ משום שאם עלו לא ירדו ואילו מחוסר זמן לא ירד, יתחייב עליו בחוץ. והחזו"א [יט, ז] ביאר, שיש חילוק בין בעל מום שקדם הקדשו למומו, וכיון שכבר היה ראוי לבא לא ירדו, אך מחוסר זמן בבעלים לא היו ראויין מעולם ולפיכך ירדו.

בנדבה (14).

ו. המעלה בחוץ מבשר הטאת חיצונה, או מבשר אשם, או מבשר שאר קדשי קדשים [דהיינו כבשי עצרת]. שהם נאכלים לכהנים ואינם קריבים על גבי המזבח, וכן המעלה מבשר קדשים קלים שנאכל לכל אדם, ומותר מנחת העומר לאחר קמיצה, ושתי הלחם שמביאים בחג השבועות, ולחם הפנים,

ושירי מנחות הנשארים לאחר הקמיצה, פטור על העלאתן בחוץ, משום שאין חייבין על העלאת חוץ אלא בדבר הקרב על גבי המזבח.

ז. העושה בחוץ אחת מהעבודות דלקמן: היוצק שמן על המנחה, והבולל את סולת המנחה בשמן, (15) והפותר את המנחה לפתיתים, המולח את הקרבן, שכן דין כל

והיינו שגם ביום הראוי להקרבה נחשבת עולתו מחוסר זמן בבעלים עד שיתכפר ואף שכבר תמו ימי ספורו.

ובמקדש דוד [שם] העיר דהיינו דוקא קודם הקרבת אשמו, שהרי אמרו בפסחים [נט, ב] שאם הקדים עולתו לחטאתו, כשרה.

מצורע מחוסר זמן אינה עולה לו לשם חובה, ב. במקדש דוד [שם] הביא ממו"ק [טז, ב] שמצורע אינו ראוי להביא או לשלוח שום קרבן, [והביא מפ"ב מביא"מ הי"א שאפילו בדיעבד לא מרצה לו, וראה שם אבי עזרי], ודחק שרק שאר קרבנות אינו משלח, אך קרבנות של צרעתו יכול לשלח אם אינו מחוסר זמן.

ובמנחת ברוך [סי' כג] כתב שאע"פ שהקרבן נפסל אם עולה אינו יורד, כי מצורע אינו ככל מחוסר זמן בבעלים שקרבנותיהם ירדו, כי מאחר שאינו יכול לשלח נחשב פסולו בקדש. ועי"ש שדחה חילוק זה והסיק שרק בימי חלוטו אינו משלח, אך בימי ספירתו משלח, והגרי"ז נתן טעם לזה, שמצורע אינו משלח מפני דין אבל שיש לו בימי חלוטו, ולא מפני טומאתו שבימי ספרו. [וראה זכר יצחק סי' מג].

אמנם בקרית ספר כתב "שהם מתקבלין בפנים נדבה לשמן דעולה דורון היא, ומשמע שגם דעת הרמב"ם כרש"י שאינה מתקבלת לשם עולת מצורע אלא רק כנדבה.

15. במקדש דוד [כו, ט] הקשה מכאן לריש לקיש שאמר [במנחות ט, א] שכלילה כשרה חוץ לעזרה, כיון דכהונה לא בעיא פנים לא בעיא, ואם כן אינה שייכת כלל לאיסורי העלאה בחוץ. וראה בשער המלך [פ"ג מיו"ט ה"ד] שנקט כי משנתנו כרבי שמעון [במנחות יח, ב] שגם כלילה טעונה כהונה, ולפיכך צריכה גם להעשות

14. רש"י פירש שהעולות מתקבלות בפנים נדבה לשמן. ובתוי"ט ביאר שדקדק לפרש שחיובו מפני שמתקבלות לשמן, כי אילו די בכך שאינן נפסלות במחשבת שלא לשמן, הרי גם אשם אינו נפסל בכך, ובכל זאת פטור עליו בחוץ. [וכדלהלן קיד, ב] והוסיף, שכוונת רש"י לחייב על הקרבת עולה בנדבה אפילו קודם שהקריב אשמו וחטאתו.

אכן הרמב"ם [פ"ח ממעה"ק ה"ט] כתב שחיובן על העולה הוא אפילו בתוך ימי ספירתן משום שהעולה דורון היא ויוצא בה בדיעבד ידי חובתו [וכן ביארו הלחם משנה פ"י מנזירות ה"ו]. וביאר הגרי"ז [לעיל ו, ב] שלא נקט כרש"י שמתקבלות בנדבה, כי דעתו שאי אפשר לשנות עולת חובה לנדבה. והיינו שעולת יולדת יש לה שם בפני עצמה, ואינה עולה סתם שהיולדת מחויבת בהבאת עולה, ולפיכך אינה באה בנדבה. וכן מבואר מדברי הרמב"ם [פ"ג ממעה"ק ה"ב, עי"ש].

אולם כבר תמהו על דבריו מכמה דוכתי, א. הרש"ש הביא מתוספתא [פ"א ה"ב] שעולת

המזבח בקרן דרומית מערבית⁽¹⁶⁾, המפדר את השלחן שערך עליו לחם הפנים, והמטיב את הנרות⁽¹⁷⁾, והקומץ את

הקרבות למולחן קודם שיקריבום על גבי המזבח, המניף את המנחה, המגיש את המנחה שדין המנחה שצריכה הגשה אל

והדלקה. אך ביומא מדובר על הדין שיש בדשן עצמו, שצריך לדשנו ולהניחו אצל המזבח, ועד שמדשנין אותו מועלין בו, ובהכרח שהוא דין בפני עצמו ושייך בו גמר עבודה לגבי זרות [והנידון לפוטרו רק משום סילוק], אך באופן שנעשה רק דישון בדשן עצמו כגון שמדליק במנורה אחרת או שאין לו שמן להדליק נמצא שאינה עבודה שטעונה בגדי כהונה, כי אינה הטבת הנרות ועל עבודה כזו אין חייבין בחוץ. אף שהיא עבודה תמה. אך זר חייב עליה כי חיובו על כל דבר המסור לכהונה אף שאינו עבודה תמה, [ראה מקדש דוד טו, ב]. או מאידך, באופן שהדליקו במנורה לצורך חול שלא כדיון, ונמצא שאין דין עבודה בדשן עצמו אלא רק מצד הטבת הנרות, והיא אינה עבודה תמה. [ואופנים אלו נצרכים לדעת הגרי"ז שחייבין בחוץ גם על עבודת סילוק].

אולם מדברי החזו"א [מנחות לו, י] עולה שהטעם שאינו חייב על עצם הדישון בחוץ, כי בחוץ החיוב על העלאה ולא על סילוק, ולפיכך אי אפשר לחייבו על עבודה בדשן אלא על הדישון שבעריכת הנרות והיא אינה עבודה תמה. ובפניני הגרי"ז כתב שבחוץ לא שייך חיוב על עבודה בדשן עצמו, כי עבודתו להניחו אצל המזבח שבפנים, ועבודה זו לא שייכת בחוץ, ולכן כל הנידון במשנתנו הוא רק על הדישון שבעריכת הנרות.

וראה תוס' בסנהדרין [פב, ב ד"ה היוצק] שהמדליק את הנרות בחוץ פטור דלאו עבודה היא כמסקנת הגמרא ביומא [כד, א] והקשו למה לא שנינו שהנותן שמן ופתילה במנורה פטור משום שיש אחריה עבודת הדלקה. והיינו כי אף שהדלקה עצמה אינה עבודה, נחשבת כעבודה

בפנים, אלא שאינה גמר עבודה ופטור עליה בחוץ, וראה זכחי אפרים כאן.

16. פירש"י שהמנחה טעונה הגשה בפנים בקרן דרומית מערבית, ואמר הגרי"ז שבהכרח מדובר באופן שהוציא את המזבח לחוץ, ואין זה שייך אלא במזבח הנחושט שהיה במשכן, שהרי במקדש היה בנוי מאבן ואיך יוציאו. וההכרח לכך, שהרי למאן דאמר שגם המעלה על הסלע חייב ודאי לא שייכת בו הגשה, וגם למאן דאמר שצריך לבנות מזבח בחוץ, אינו נחשב אלא במה, ולא שייכת בו הגשה כי לא התקדש בקדושת מזבח.

וכן ביאר גם ב"מסדר את השלחן ומטיב את הנרות" שאינו יכול להתחייב עליהן בחוץ אלא אם כן הוציא את השלחן או את המנורה מפנים, כי על של חול אינו נחשב כמעשה העלאה בחוץ.

17. פירש"י מדשן את המנורה. ובכתבי הגרי"ז העיר שהרי בכך אינו עושה עבודה בעצם הקרבן, ומוכח שחיוב העלאה בחוץ אינו על עבודת הקרבן דוקא, אלא על כל מעשה עבודה, ופטורו רק משום שאינה גמר עבודה.

ובדבר אברהם [ח"ג א, כה] ובחידושי הגרי"ז [הל' תמידין ומוספין] הקשו שהרי ביומא [כד, ב] דנה הגמרא אם זר חייב על עבודת סילוק בהיכל, ופרש"י דהיינו דישון המנורה שהיא עבודה תמה, ולכאורה סותר דבריו כאן.

וביאר שדישון המנורה נחלק יש בו שני דינים, א. ניקוי המנורה מהשמן ופתילות והוא דין בעריכת הנרות, ועליו מדובר במשנתנו, שאינו גמר עבודה כי עדיין טעון נתינת שמן

וכן אין חייבין עליו, על עבודות אלו שפטורין על עשייתן בחוץ כי אינן גמר עבודה, לא משום זרות, אם אם עשה זר בפנים אחת מהעבודות דלעיל⁽²⁰⁾, ולא משום טומאה שעשה אותם הכהן כשהיה טמא, ולא משום מחוסר בגדים שנעשו על ידי כהן

המנחה⁽¹⁸⁾, והמקבל דמים מהקרבת ככלי, אם עשה אחד מאלו בחוץ לעזרה, פטור, כי בגמרא דרשינן מקרא שאין חייבין על העלאת חוץ אלא בעבודה שהיא גמר עבודה, שאין אחריה עוד עבודה. וכל אלו אינן גמר עבודה אלא יש אחריהן עבודה נוספת⁽¹⁹⁾.

תמוה למה צריך מיעוט ליוצק וכולל וכו' שאינם עבודות הקרבן כלל [ראה בסמוך].

וביאר הגרי"ז ש"גמר עבודה" בחוץ אינו רק תנאי לחיוב אלא שבחוץ אינה נחשבת עבודה כלל אלא בגמר עבודה. וכבר הובא לעיל [קז, ב] שכן לשון התורה כהנים "יצאו אלו שאינן משום עבודה" אף שנכלל בכך מיעוט לקומץ ומקבל. וכן משמע לשון הרמב"ם בפיה"מ שאין חיוב זרות וטומאה אלא ב"עבודה גמורה" ודו"ק.

20. דין הגשה ובלילה בזר התבאר בכמה מקומות, שלכתחילה הן עבודות כהונה כי נעשות אחר קידוש כלי, ואם עשאו זר נמצא שנעשית הבלילה או ההגשה אך לא נעשית עבודת כהן, ויכול כהן לחזור ולעשותן, [ויש איסור בהגשת זר למזבח מצד האיסור לזר ליקרב למזבח וראה תוס' מגילה כ, ב קידושין לו, א מנחות ט, א].

אולם הרע"ב כאן נקט ש"נפסל אותו דבר שעבר בו [הזר]" וכן דקדק המנחת חנוך [קטז] מדברי הרמב"ם [פ"ט מביא"מ ה"ה] והקשה שטותר דבריו בכמה מקומות שהכשיר בדיעבד ואף לכתחילה. והגרעק"א [על הגליון] והחזו"א [מנחות כה, יז] נקטו שהדבר פשוט שזר אינו פוסל קרבן בעבודות אלו, ולא התכוון הרמב"ם אלא לקמיצה וזריקה. וראה אבן האזל [פי"ב ממעה"ק הכ"ג].

שאינה תמה כי יש אחריה מעשה, [וכן דעת המאירי ביומא שם], אך תוס' רא"ש ביומא כתב כי כיון שההדלקה אינה עבודה, גם נתינת פתילה ושמן לצורכה אינם עבודה ולדבריו מובן למה לא הוזכרו במשנה.

[ובחק נתן בסוגיין כתב שעל הדלקה בחוץ חייב כי היא גמר עבודה, ונראה שנקט כי הדלקה בחוץ שהכשירה הרמב"ם היא רק חוץ להיכל ולא חוץ לעזרה וכמבואר באור שמח פט"ז מביא"מ ה"ב].

18. בתוי"ט העיר ש"קומץ" היה ראוי לשנותו קודם ל"מניף ומגיש" כסדר הבאת המנחה. ובתפארת ישראל כתב שהסדר במשנה מחולק לתוספת חידוש לפי מעלות העבודות, כי עד "מולח" הן עבודות שכשרות אפילו בזר [כמבואר בסוטה יד, ב], ומ"מניף" עד "מטיב הנרות" הן פסולות בזר אפילו דיעבד, ובכל זאת פטור עליהן בחוץ.

ובשפת אמת כתב שמכאן מוכח כי הקומץ בחוץ פטור גם אם אחר כך הקטיר בחוץ, ולכן נקטו התנא בסוף. והטעם לכך, כי דינו כמקטיר קודם קמיצה שאינו ראוי לפנים, וקמיצת חוץ אינה כלום ויכול לחזור ולקומץ [כמבואר ברמב"ם פ"א מפסוה"מ ק] וכבר הארכנו בנידון זה לעיל [קז, א על דברי רש"י ע"ש].

19. כל עבודות אלו התמעטו משום שאינם גמר עבודה כהעלאה, [ראה להלן קטו, ב] ולכאורה

כשעשה עבודה שהיא גמר עבודה.

איסור והיתר במות (22)

א. עד שלא הוקם המשכן — היו **הבמות מותרות** לכל יחיד להקריב קרבנותיו בכל מקום שירצה, על במה שהיה מקים, **ועבודה בהם היתה נעשית בבכורות** (23).

כשהיה חסר עליו אחד מבגדי הכהונה (21), **ולא משום שלא רחוק ידי ורגלים** שלא קידש הכהן ידיו ורגליו, אף שבכל אלו יש בהם חיוב מיתה בידי שמים, מכל מקום אם עשו זאת בעבודה שאינה גמר עבודה אף שנפסל אותו דבר שעבדו בו, אין חייבין עליו מיתה, כי עונשי עבודות אלו נאמרו כך

לב האדם מעבודה זרה, ואילו **הרמב"ן** [ויקרא א, ט] נקט שטעמם כדי לקרב כל כוחות העולמות. והכריע **המשך חכמה** שקרבנות במה הם להרחיק עבודה זרה מלבבות ישראל, ואילו קרבנות המקדש הם לקרב העולמות ולחבר דוידם. ולפיכך אמרו בנדרים (כב, א) הנודר כאילו בנה במה, שבכך גודר עצמו מעבודה זרה, אך עוד אמרו [שם] שנחשב רשע וכמקריב שחוטאי חוץ, כי הרי הוא יכול להקריב במקדש וכבר גדרתו התורה בכך מעבודה זרה. והסיק מכך כי בזמן שאין עבודה זרה הבמות אסורות, כי אין צורך בגדר מעבודה זרה, ואין חפץ לה' אלא בקרבנות מזבח לריח ניחוח, ע"ש עוד ובהערות להלן.

וראה בסוף הכרך פירוט נרחב של כל דיני הבמות.

23. **הקרן אורה** [קטו, ב] הקשה הרי בכמה כולן כשרים לעבודה, וכיון שקודם המשכן היו הבמות מותרות מתי הוצרכו לעבודה בבכורות דוקא. וכתב שהכוונה לעבודה בכמת ציבור, וכן נקט **החזו"א** [מא יב] שבקרבן יחיד בהמה אין הבכורות עדיפים מכל זר וכהן. וראה **בחידושי הגרי"ז** [עה"ת פר' יתרו] שקרבנות ציבור היו קודם המשכן מעת מתן תורה שהתחדש דין קרבנות ישראל.

אולם **הרמב"ם** בפיה"מ כתב ש"העבודה לעולם אינה אלא בבכורות מאדם הראשון עד משה רבינו" ומשמע דהיינו אפילו קודם

21. **תוס' בסנהדרין** [פג, א] הקשו תיפוק ליה שחייב כרת משום כניסתו בטומאה ושאינו רחוק יו"ר שחייב גם על ביאה ריקנית [וראה בתחילת פרק שני אם חיובם על עצם העבודה או על כניסה לצורך עבודה, ודוק].

ובעולת שלמה כתב שנפקא מינה לשוגג באיסורי ביאה אלו והזיד באיסור עבודה, שאינו חייב משום שאינה עבודה תמה. או שנכנס דרך גגין, שאינו חייב אלא על כניסה דרך ביאה [כמבואר בשבועות יז, ב] ומדובר באופן שלא שהה. והביא **משנה למלך** [פ"ג מביא"מ הי"ט] שאינו רחוק יו"ר אינו חייב על שהיה במקדש אלא על כניסה, ואם כן נפקא מינה כשנכנס מאתמול ושהה שרק על העבודה מתחייב.

ובכתבי הגרי"ז מבואר שנפקא מינה לטומאה שאין נזיר מגלח עליה שחייבין עליה רק בעבודה ולא בביאת מקדש. [וראה שם שהוכיח שהכהן צריך להיות במקדש בשעת ההדלקה, ובהכרח הוא שוהה ולכן הקשו תוס' על טמא].

ונפקא מינה נוספת יש לאחר שלקה על ביאת מקדש ונפטר מכרת אם חייב על עבודות אלו מיתה. וכן בנכנס בטומאה בהיתר, כגון להקריב פסח הבא בטומאת ציבור שחיובו רק על העבודה.

22. **המשך חכמה** [ריש ויקרא] כתב שהקדמונים נחלקו בטעם הקרבנות, דעת **הרמב"ם** [מו"נ ח"ג לב] שטעם כולם להרחיק

ב. **זמשהוקם המשכן** — **נאסרו הבמות** להקריב בהם אלא על המזבח שבמשכן, ועבודה שבמשכן היתה **בכהנים**⁽²⁴⁾.

וקדשים קלים שבמשכן היו נאכלין בכל מחנה ישראל דהיינו בתוך המקום שהיו ישראל שרויין שם בדגליהם⁽²⁶⁾.

קדשי קדשים שהוקרבו במשכן היו **נאכלין לפנים מן הקלעים** שהיו סביב המשכן⁽²⁵⁾,

ג. **באו לגלגל** אחר שעברו את הירדן והקימו שם את המשכן — **הותרו הבמות** לכל יחיד

שלא חטאו, וראה **באור זרוע** [הל' בכורות תקכ"ט] שאז נמסרה לבני לוי, וכשהוקם המשכן נתנה רק לכהנים.

אמנם עדיין תמוה שגם בב"ר ויחי מצינו שניטלה הכהונה והבכורה מראובן וניתנו בכורה ליוסף וכהונה ללוי. ולפי המבואר במדבר רבה יתכן שנטלה ממנו רק הזכות למנות אחר תחתיו, אך הוא עצמו נשאר בכור. וצ"ע.

25. **בקרן אורה** [להלן קכ, א] נקט שאם יצא בשר קדשי קדשים מהמחיצות בזמן המשכן נפסל ביוצא, אך צידד דהיינו דוקא בקרבנות ציבור שקרבים דוקא בכמה גדולה, אולם קרבנות שיכול להקריבן בכמה קטנה, אף אם קרבו בגדולה אין נפסלין ביוצא. [ועי"ש בטהרת הקודש ועפ"ד אין מקור לדקדוק הקרא] וכן נקט הגרי"ז שרק בקרבנות שיש בהם היתר כמה להקרבה חל בהם היתר אכילה בכל מקום אפילו הוקרבו בכמת ציבור, אבל קרבנות שקריבין רק בכמת ציבור אסור לאכלן בכל מקום.

ובדבר אברהם [ח"ג א, כו] דקדק מפרש"י [שם] שיוצא כשר בכמה בכמה קטנה שכשרה בלא מחיצות, וכן הוא ברש"י לעיל [כח ב סד"ה ה"ג מסתברא] והוסיף [שם סי' ז, ב] שפסול זה חל בכל הקרבנות הקריבין בגדולה אף שכשרין להקרב גם בקטנה, ולא הוכשרו קדשי גדולה להקרב בקטנה אלא כשעדיין לא נשחטו בגדולה, אך כיון שנשחטו בגדולה חל בהם פסול יוצא. ובסוגיא להלן [קכ, א] נרחיב.

26. רש"י פירש "כמות שהן שרויין בדגליהם",

שהתחדשו קרבנות ציבור, ולכאורה תמוה שהרי הכל הקריב בכמה אף שלא היה בכור. והגרא" סולוביצי'ק טען שהכל רק "הביא" מבכורות צאנו, אך לא הוא הקריבם אלא קין שהיה בכור. ודוחק.

ובמנחת אברהם ביאר שכוונתו כדברי המשך חכמה [בראשית ח, כ הובא לעיל קח, ב] שנח בנה במקום המקדש "מזבח" דוקא, כי הוא מקום עבודה ויש בו דיני הקרבה, ולכן הוצרכו לבכורות, [ולכן אמרו בב"ר נח ל, ו שנפסל נח להקרבה מפני מומו אף שהן קרבנות בני נח, והקריב שם בנו תחתיו. וראה שם לז, ו ובפרקי דר"א פ"ח, ובמדבר רבה ג, מה ששם נחשב בכור לענין הקרבה, ומבואר שם שלא היתה הבכורה עוברת בירושה אלא במינוי מדור לדור עי"ש"ה].

אמנם בכורות [ד, ב] דנה הגמרא אם קדשו בכורות במדבר, והוכיחה ממשנתנו שהיתה העבודה בכורות, ותמה הגרי"ז שהרי הרמב"ם כתב שהכוונה לבכורות מאדם הראשון ולא לבכורות שבמדבר. ובהכרח שכוונת הרמב"ם כדברי הירושלמי במגילה [פ"א, הי"א] שמן הדין התקדשו במדבר, אך כבר קודם לכן אף שלא התקדשו, היו נוהגין לעבוד בבכורות שהם חשובים כמו שעברו בבגדי חמודות כפי שמצינו אצל עשו עי"ש, ואמנם כוונת המשנה דוקא לבכורות שבמדבר ולעבודות שאחר מתן תורה. ומקור הדברים בספורנו [במדבר ג, יג] עי"ש"ה.

24. **במדבר רבה** [שם] אמרו שכבר בחטא העגל ניטלה עבודה מבכורות ונמסרה לבני לוי

לא הביאו בהם חטאת ואשם שאינם באים בנדר ונדבה. אלא רק עולה שאינה נאכלת].

וקדשים קלים בין אותן שהוקרבו במזבח שבמשכן ובין אותן שהוקרבו בבמת יחיד, נאכלין בכל מקום, שהרי בטלה קדושת מחנה ישראל מאחר שלא חנו עוד סביבות המשכן כמו שהיה במדבר⁽²⁸⁾.

להקריב בהם, נוסף על המזבח שבמשכן, שהיה נקרא "במה גדולה" או "במת ציבור"⁽²⁷⁾.

קדשי קדשים שהוקרבו במשכן שבגלגל נאכלין לפניו מן הקלעים [אבל בבמת יחיד לא הקריבו קדשי קדשים הנאכלין, כי לא קרבו בבמת יחיד אלא נדרים ונדבות, ולכן

[שקלים פ"ו ה"א] שהיו שני ארונות, ולכ"ע לא יצא ארון המשכן למלחמה.

ובמשך חכמה [דברים יב, ח] נקט שקודם מנוחה אף כשהיה ארון היתה נחשבת במה, ורק אחר מנוחה תלוי דינה בארון, וכשהיה ארון נאסרו הבמות. וראה בכד קודש [ח"ה ע"א] שו"ת נרחב לברר אם היות הארון במקומו גורם איסור במות, או שהוא רק "סימן" לתקופות האיסור, אך עצם זמני ההיתר והאיסור נלמדו מהפסוקים [בהוראת נביא], או שהארון במקומו אוסר רק בעת קביעותו, וכשנעקר המשכן ממקומו הבמות מותרות אף שהארון עמו, והרבה שם בראיות נכוחות.

28. פירש"י שבזמן הגלגל היו הולכים בכל הארץ לכבשה, וכיון שבטלו הדגלים בטלה קדושת מחנה ישראל, והרמב"ם בפיה"מ כתב שלא הוזכר בגלגל שמותר לאכול בכל ערי ישראל כמו בסמוך כשבאו לנוב וגבעון משום שלא היו עדיין לישראל ערים ברשותן והיו עסוקין בכיבושן.

והחזו"א [קמא מא, יז] תמה על רש"י, למה לא פירש כפירושו בנוב וגבעון שרק הקרבים בבמה קטנה נאכלים בכל מקום, אך הקרבים בבמה גדולה נאכלים רק באותה העיר [דהיינו נו"ג או בגלגל] כי רק אותה העיר נחשבת מחנה ישראל לאכילת קדשים קלים.

ובהגהות הרד"ל ביאר כי בזמן הגלגל עוד לא נכבשה כל ארץ ישראל, והיה דינה שוה

ולעיל [נה, א ד"ה טהור] הוסיף דהיינו שכל דגל אוכל בתוך אסיפת דגלו, והוא מחנה ישראל של כל דגל בפני עצמו, וכבר העירו השפת אמת ורש"ש שם כי בפשטות כל הדגלים יחד נחשבים למחנה ישראל.

והרמב"ן [דברים יב, ח] נקט שבמדבר יכולים לאכול בכל מקום שירצו ואפילו חוץ לכל מחנה ישראל [וכן משמע מדברי רש"י שבת פז, ב ע"ש]. וממשנתנו משמע לכאורה שנאכלין דוקא בתוך דגליהם, וכדלהלן [קטז, ב].

ורצ"ה ברלין העיר מדברי הרמב"ן בשמות כד, יא עה"פ ויחזו את האלוקים ויאכלו, שביאר שהיו נאכלין לפני המזבח תחת ההר כי השלמים צריכין מחיצה, ושלא כדבריו הנ"ל. ונטה ליישב שכוונתו כי כל המדבר מחיצתו. ולפי המבואר בהערה הקודמת, הרי שלמים שהקריבו היו שלמי חגיגה שהן קרבנות חובה ואין באין בבמת יחיד, ולכן היו צריכים לאכלן ליד ההר, ולכאורה מחיצתן היא בכל הרואה, וכדלהלן.

27. בתוספתא [פ"ג הי"ח] שנינו, איזו היא במה גדולה שהותרו בה במות, אהל מועד נטוי ואין הארון נתון שם, וכן הוא בירושלמי מגילה [פ"א הי"ב], "זה סימן כל זמן שהארון מבפנים הבמות אסורות, ותמוה שהרי תינח בימי נוב וגבעון היה הארון בקרית יערים, אך בגלגל היה הארון ולמה הותרו הבמות. וכתב המאירי במגילה [ט, ב] שהותרו משום שלא נקבע מקומו של ארון כי יצא למלחמות, אך ראה ירושלמי

בכמות עד ביאתכם אל המנוחה ומאז תאסרו, ועל שילה היא נאמרה, שנחו אז מכיבוש וחילוק הארץ ולפיכך נאסרו הבמות בזמן משכן שילה.

קדשי קדשים שהוקרכו בשילה נאכלין לפני מן הקלעים, וקדשים קלים ומעשר שני שנתחייבו בו זה עתה לאחר כיבוש וחילוק הארץ נאכלין בכל הרואה בכל מקום שרואין משם את שילה.⁽³⁰⁾

ד. באו לשילה אחר ארבע עשרה שנה של כיבוש וחילוק ארץ ישראל, והקימו שם את המשכן — נאסרו הבמות להקריב בהם.

ולא היה שם למשכן שבשילה תקרה מנסרים אלא היה עשוי בית אבנים מלמטן, והיריעות של המשכן שהיה במדבר היו פרוסות מלמעלן⁽²⁹⁾, והיא היתה "מנוחה", האמורה בתורה "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה" ללמד שמותרים אתם להקריב

וגם מש"כ החזו"א שבשילה לא העמידו את קדשי המשכן, צ"ע שהרי גרסי' בירושלמי מגילה [פ"א הי"ב] העמידו בו גם קדשים. וראה במשמר הלוי [קסא] שהוכיח כי נחלקו בכך הבבלי וירושלמי.

30. הגרי"ז [עה"ת פרשת ראה] כתב ש"כל הרואה" אינו נחשב מחנה ישראל לכל ענין, אלא הוא דין שהתחדש באכילת קק"ל שאע"פ שאינו מחנה ישראל הוא מקום אכילתן כי נחשב "לפני ה'", ולכן שנינו בתוספתא שגם בנוב וגבעון אכלו קק"ל בכל הרואה אף שלא היה שם מחנות, ומשום כך חילקה המשנה במגילה [ט], ב] בין שילה שקדשים קלים נאכלין בה בכל הרואה לירושלים שנאכלין לפני מן החומה, כי "כל הרואה" בשילה אינו מדין מחנה ישראל.

והעלה מכך שקק"ל בשילה אין נפסלין ביוצא כי לא נאמרה בהם מחיצה של "מקום טהור" [שהיוצא ממנה נפסל, כי המקום חלוק], אלא רק "לפני ה'" והוא דין במעשה האכילה, וחזן למחיצתו אינו מקיים מצוות אכילה אך אין הקק"ל נפסלים.

אך בקרן אורה [קטז, ב] ושפת אמת [קיו], א] נקטו ש"כל הרואה" נחשב כמחנה ישראל, ובקרן אורה [קייט א] הביא מהתוספתא [יג, ג] שגם בגלגל ונוב וגבעון אכלו קק"ל בכל הרואה. וכתב שבמשנתנו לא משמע כן, כי שנינו

לחו"ל לענין אכילת קק"ל בכל מקום, ורק אחר כיבוש א"י כשבאו לנוב וגבעון היה לכל עריהם דין מחנה ישראל. [ונמצא שדברי רש"י והרמב"ם משלימים זה את זה]. וראה עוד בסמוך.

29. החזו"א [קמא מא, ה] כתב שבשילה התקדש המקום, ולכן לא הקימו בו את קדשי המשכן אלא בנו בית אבנים [ומדתו כמדת המשכן ולכן התאימו לו היריעות של משה], אך בשאר החניות לא התקדש המקום, ולכן בנוב וגבעון הקימו את קדשי המשכן.

אולם ברש"י פסחים [לח, ב ד"ה זאת] מבואר שגם בנוב היה בית אבנים. וכן כתב הרמב"ם [פ"א מבית הבחירה ה"ב] שבנוב וגבעון "בנו מקדש", וכבר תמה השפת אמת שהרי בפיה"מ כאן כתב שהקימו שם את "אהל מועד" שהיה במדבר. וכלשון הכתוב [יהושע יח, א] "וישכנו שם את אהל מועד", וכן הוא בדברי הימים א יז ה.

ובדוחק יש ליישב על פי התוספתא [סוטה יג א], שבעת בנין הבית הראשון נגנו אהל מועד, ועמו קרסיו קרשיו ואדניו, וביאר שם בחזון יחזקאל, ש"אהל מועד" הכוונה היא ליריעות ולא לקרשים, ואם כן יתכן לומר, שגם משכן נוב וגבעון היה כמשכן שילה, ונמצא שקירותיו היו אבנים ומכסהו היה אהל מהיריעות.

לעשות במה ולהקריב עליה קדשים קלים⁽³²⁾.

ו. באו לירושלים ובנו המקדש — נאסרו הבמות ולא היה להן עוד לבמות היתר. והיא היתה "נחלה" האמורה בתורה "כי לא באתם עד עתה... ואל הנחלה", ללמד כי משתבואו אל הנחלה יאסרו הבמות.⁽³³⁾ ועל ירושלים היא נאמרה, שקדושת המקדש שבה עומדת

ה. באו לנוב אחר חורבן שילה וקבעו שם את המשכן, ומשחרבה נוב באו לגבעון וקבעוהו שם⁽³¹⁾ ובשניהם הותרו הבמות.

קדשי קדשים שהוקרבו שם במשכן נאכלין לפניו מן הקלעים.

קדשים קלים ומעשר שני נאכלין בכל ערי ישראל שהרי בכל מקום שהוא, יכול היה

לפנים מהקלעים כי נאמר בהם במקום קדוש תאכל בחצר אהל מועד.

ולכאורה תמוה, למה נצרך טעם זה והרי כל ארץ ישראל התקדשה כמחנה ישראל וכדלעיל. ודוחק לומר שלא התקדשה אלא לענין הקרבה, אך לענין אכילה שטעונה "מקום טהור", לא התקדשו אלא בתי ערי חומה, שמהם משלחין מצורעין, ואין צריך לשלחם מכל הארץ ומדברי רש"י למדו האחרונים [חזו"א שם, אבני נזר י"ד תלד] שרק באופן שהקריב בבמה קטנה יכול לאכול בכל מקום, אך אם הקריב בגדולה צריך לאכול בנוב וגבעון דוקא, ומשמע שחלוק מדין הקרב בבמה גדולה בגלגל שלא היה שם מחנה ישראל כלל.

אולם בתוספתא [סוף ה"ג] שנינו שלדעת ת"ק קק"ל נאכלין בכל מקום מן הקלעים, ורבי יהודה ור"ש אומרים בכל הרואה, וביאר בחזון יחזקאל שנחלקו בקק"ל שקרבו לפניו מן הקלעים, אך הקרבים בקטנה נאכלין בכל מקום לכו"ע. [ועיי' תוס' שבועות טו ב ורמב"ן עה"ת שמות כד יא שנקטו כר"י ור"ש בכל במה גדולה]. וגם המהרש"א בפסחים [לח, ב] נקט שפסח בזמן היתר הבמות נאכל בכל ערי ישראל אף שהוא קרב דוקא בבמה גדולה, וראה מקור ברוך [ח"ב יח].

33. הרמב"ם בפיה"מ כתב שנקראת ירושלים נחלה, שנאמר בה ונחלתו לא יעזוב, וזה אחר

שנאכלין בכל ערי ישראל, וחילק בין הקרבין בבמה קטנה שנאכלין בכל עיר, לבין הקרבין רק בבמה גדולה שנאכלין דוקא בכל הרואה, עי"ש.

31. במקדש דוד [כ, ב] דן אם במת ציבור בנוב וגבעון היה לה דין משכן ומקדש לענין תומאת מקדש, ושמירת כהנים ולויים, ומורא מקדש. והוכיח ממה שהוצרכה הגמרא בסוטה [טז, א] לרבות קרקע של נו"ג שראוי לעפר סוטה, ומשמע שאינם כמשכן, עי"ש שתלוי בגירסאות רש"י ותוס'. ובדברי רש"י לעיל [סא, ב] מפורש שנוב וגבעון דינם כבמה ולא כמקדש, אך הרמב"ם כתב ש"בנו מקדש", וראה להלן לגבי קיום עשה של והביאום לה'.

והצל"ח בפסחים [לח, ב] כתב כי משבאו לנוב וגבעון לא הותר לאכול קק"ל אלא בערי ישראל [וראה לעיל לענין גלגל] וגם במקדש דוד [לח, ג] הוכיח שכל ערי ישראל נחשבים מחנה שכינה [וראה הערה הבאה]. אך בטורי אבן מגילה [י, א] ובמלאכת שלמה כאן נקטו שהותרו ההקרבה והאכילה בכל מקום, וראה בזבחי אפרים שתמה על דבריהם, וכבר הארכנו בהערות בזה לעיל [יד, א, קיא, א].

32. רש"י [ד"ה קדשים] כתב שהטעם שנאכלין בכל ערי ישראל הוא משום שיכול לעשות במה בכל מקום ולהקריב, וכן כתב הרמב"ם בפיה"מ, והוסיף, שקדשי קדשים נאכלין רק

לעולם, כנחלה שהיא לעולם.

קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים בתוך חומת העזרה שהיתה במקום הקלעים שבמשכן. קדשים קלים ומעשר שני נאכלין לפני מן החומה של ירושלים⁽³⁴⁾.

בשעת איסור הבמות בחוץ, כגון שהקדיש בהמה לקרבן בימי גלגל או בימי גבעון והמתין עד שילה או ירושלים והקריבה מחוץ לשילה או מחוץ לעזרה שבירושלים, הרי אלו עוברין בעשה ולא תעשה ואין חייבין עליהן כרת.

כל הקדשים הקרבנות שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ, הרי אלו עוברין בעשה של והביאום לה' דהיינו בפנים ולא תעשה של "השמר לך פן תעלה וגו'" וחייבין עליהן כרת משום איסור שחוטאי חוץ.

הקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת היתר הבמות, כגון שהקדיש בזמן שהיה המשכן קיים והמתין מלהקריב עד שנחרב והקריבה אז בבמה הרי אלו בעשה. כי משעה שהקדישן נצטוה בעשה של "והביאום לה'", וכיון שהמתין עד שלא יכול לקיימו ביטל העשה.⁽³⁵⁾ ואין בהם לא תעשה ולא כרת, כיון שהלאו והכרת על שעת

הקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן

34. פירש"י שהיא במקום מחנה ישראל שבמדבר כדכתיב ואכלת שם לפני ה', וקצת תמוה למה הוצרך לפס' נוסף על מש"כ [בד"ה קדשים] שדרשו לעיל [נה, א] מ"מקום טהור" שהוא מחנה ישראל. ולכאורה מוכח כדברי הגרי"ז [הנ"ל] ש"מקום טהור" הוא מחיצה ליצא ושייך רק בקדשים, ובמדבר היו רק קדישם, אך בירושלים צריך מחיצה גם למצוות אכילת מעשר שני ולכן הוצרך לפסוק "לפני ה'" שהיא מדיני מעשה האכילה.

אמנם רש"י בפסחים [לח, ב ד"ה ותיפוק] נקט שמחיצת קק"ל נלמדת מ"לפני ה'" וכבר תמה הקרן אורה [לעיל נה, א] למה צריך את הפס' "מקום טהור", ובפשטות נראה שמ"לפני ה'" יתכן לרבות "כל הרואה" אף שאינו מחנה ישראל ו"מקום טהור" ממעטו. והקרן אורה [שסובר להלן קיח, א שכל הרואה הוא בכלל מחנה ישראל] כתב ש"לפני ה'" אין מקומו שיהיה בכל מקום ולכן נאמר "מקום טהור" דהיינו ירושלים.

35. רש"י פירש שהעשה הוא "והביאום לה'"

שבחר ה' בישראל לסגולתו ובירושלים למקום שכינתו, ומשמע קצת כדעת רבינו חיים [הובא בתוס' לעיל סא, א ומגילה י, א ובהערות לעיל קז, ב] שגם אם לא קידשה לעתיד לבא אסור להקריב בבמה בזמן הזה כמשמעות משנתנו, והיינו משום שירושלים "נבחרה" ויצאת ארץ ישראל [לשון המכילתא בתחילת בא, והמקור לכך הוא מאיסור במה כמבואר שם] והבחירה לא פקעה, והיינו ונחלתו לא יעזוב שבחירתו קיימת לעולם].

וראה במשך חכמה [ריש ויקרא] שביאר לפי דרכו, שהרישא "משבאו לירושלים נאסרו הבמות" תלויה במחלוקת אם מקריבין כשאינ בית דהיינו קודם שנבנה, אך הסיפא "שאינ אחריה היתר" היא לכו"ע כיון שביטלו יצא דעבודה זרה [כמבואר ביומא סט, ב] ושוב אין היתר בבמות שעניינם לרחק מעבודה זרה.

[אך דעת רש"י קז, ב, ד"ה וקידשה, קיט, א ד"ה זו, ותוס' קז, ב ד"ה ר"ל, שמותר להקריב בבמה בזה"ז, למאן דאמר שקדושה ראשונה של ירושלים בטלה].